

Sygn. akt I UK 332/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania Z. S.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Sosnowcu  
o prawo do emerytury,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2016 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach  
z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 620/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 26 marca 2015 r. oddalił apelację Z. S., wniesioną od wyroku Sadu Okręgowego w Katowicach z dnia 22 stycznia 2014 r.

Przedmiotem postępowania było prawo do emerytury. Decyzją z dnia 10 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu odmówił wnioskodawcy przyznania świadczenia, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie posiada on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od 26 sierpnia 1968 r. do 18 lipca 1999 r. Z. S. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w S. Sp. z o.o. w S.(wcześniej „S.” w S., S. w S.), przy czym:

- od 26 sierpnia 1968 r. do 23 października 1969 r. powierzono mu stanowisko ślusarza remontowego w dziale technicznym piekarni nr 1,
- od 24 października 1969 r. do 13 października 1971 r. odbywał zasadniczą służbę zawodową,
- od 14 października 1971 r. do 31 grudnia 1981 r. ponownie otrzymał stanowisko ślusarza remontowego w dziale technicznym piekarni nr 1,
- od 1 stycznia 1982 r. do 19 maja 1986 r. powierzono mu stanowisko brygadzysty-ślusarza remontowego,
- od 20 maja 1986 r. do 30 czerwca 1990 r. wykonywał obowiązki zastępcy kierownika piekarni,
- od 1 lipca 1990 r. do 31 sierpnia 1992 r. pracował jako ślusarz,
- od 1 września 1992 r. do dnia 18 lipca 1999 r. był kierownikiem (administratorem) sekcji informatycznej.

Na początku zatrudnienia odwołujący się został przekazany do silosa w piekarni przy ul. [...] w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę polegającą na przesiewaniu i dostarczaniu mąki do produkcji oraz obsłudze, konserwacji i naprawie bieżącej urządzeń. Pracował wówczas w silosach: magazynowym i dobowym. W magazynowym, mieszczącym się poza budynkiem piekarni, znajdowały się urządzenia pneumatyczne do transportu mechanicznego mąki do produkcji oraz zsyp workowy służący do dostarczania mąki w workach do tych urządzeń. Praca Z. S. polegała na obsłudze tych urządzeń i zsypywaniu do nich mąki lub bezpośrednio z worków, albo za pomocą urządzeń sterujących z dużych silosów do silosów dobowych. Było przewidziane stanowisko operatora urządzeń pneumatycznych do transportu mąki, ale nikogo na nim nie zatrudniano. Przesypywano około 30 ton mąki na dobę, a praca była wykonywana na dwie zmiany (dzienną i nocną) przez jednego lub dwóch pracowników. W silosie dobowym zsypywano mąkę z worków do produkcji różnych gatunków pieczywa. Odwołujący się w obu silosach zajmował się także konserwacją i utrzymaniem urządzeń do przesypywania i transportu mąki. Otrzymywał okresowo posiłki regeneracyjne. Następnie ubezpieczony jako zastępca kierownika piekarni wykonywał prace polegające na nadzorze nad produkcją i organizacją produkcji. Z kolei jako kierownik (administrator) sekcji informatycznej rozpoczął informatyzację

piekarni. Brygadziści w zakładzie zajmowali się m.in. zamówieniami mąki i wszelkich innych dodatków do produkcji oraz pełnili funkcję magazyniera. Na stanowisku ślusarza remontowego Z. S. był odpowiedzialny m.in. za przeprowadzanie remontów i prób maszyn i urządzeń piekarskich o złożonych układach hydraulicznych, mechanicznych i krzywkowych, regulowanie skomplikowanych mechanizmów i urządzeń stosowanych w przemyśle piekarskim, domontowywanie, naprawę i montowanie zespołów maszyn w produkcji piekarskiej, domontowywanie i montowanie układów hydraulicznych, napędów i układów sterowniczych zautomatyzowanych zespołów maszyn piekarskich, przeprowadzanie prób działania, regulację pracy maszyn i usuwanie usterek skomplikowanych maszyn i urządzeń, demontaż, naprawę i montaż bardzo złożonych zespołów napędowych w zmechanizowanych ciągach produkcyjnych, pasowanie, montowanie i regulację sprzęgieł ściernych i łożysk ślizgowych, cięcie detali o kształtach złożonych na zimno i gorąco. Z kolei na stanowisku zastępcy kierownika piekarni odwołujący się miał za zadanie m.in. kierować pracą piekarni, współpracować w opracowywaniu planów produkcji, współpracować z kierownikiem działu w zakresie zamawiania maszyn, urządzeń i części zamiennych do maszyn i urządzeń znajdujących się w piekarni, nadzorować remonty i konserwacje. Natomiast na stanowisku kierownika sekcji informatycznej Z. S. zajmował się m.in. administracją sieci komputerowej, obsługą drukarek (diagnostyka, konfigurowanie), ochroną i bezpieczeństwem danych, uruchamianiem i konfiguracją istniejących i nowych komputerów włączonych do sieci komputerowej, konserwacją i analizą obciążeń połączeń sieciowych oraz ogólną obsługą komputerów.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że w dziale X wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) pod pozycją 11 wymieniono prace przy wypieku pieczywa, jako wykonywane w warunkach szczególnych. Z kolei w dziale XIV tego wykazu pod pozycją 25 wymieniono prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano- montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, jako wykonywane w

warunkach szczególnych. W ocenie Sądu ze stanu faktycznego nie wynikało, aby w kluczowych okresach spornych Z. S. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych przy wypieku pieczywa, bądź przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu. W ocenie Sądu „pracami przy wypieku pieczywa” nie są wszystkie prace związane z procesem spożywczej produkcji pieczywa. Za niedopuszczalne uznał przyjęcie, że odwołujący się brat udział w pracach przy wypieku pieczywa, albo pracował przy bieżącej konserwacji agregatów urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazach. Sąd zwrócił uwagę, że z materiału wynikało, iż w spornym okresie Z. S. nie świadczył prac jednego rodzaju stale, tj. wykonywał wszelkie powierzone prace, począwszy od przesypywania mąki w silosach, na obsłudze, bieżącej konserwacji i remontach znajdujących się tam urządzeń skończywszy. Nie doszło zatem do spełnienia warunku zawartego w § 2 ust 1 rozporządzenia.

Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne i prawne Sądu Okręgowego.

Skargę kasacyjną wywiódł wnioskodawca. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucił naruszenie prawa materialnego.

- art. 32 ust. 1 w zw. z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także paragraf 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 listopada 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 wraz z późn.zm.) przez wadliwe ich zastosowanie i interpretację polegającą na ocenie, iż ubezpieczony w czasie zatrudnienia w S. w S. w okresie od 26 sierpnia 1968 r. do 18 lipca 1999 r. nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat, chociaż rzeczywisty materiał dowodowy zebrany w sprawie temu przeczy - przez co najmniej 15 lat zatrudnienia ubezpieczony pracował transportując mąkę i ją przesiewając, przez co narażony był na wdychanie pyłu mącznego w dużej ilości, natomiast praca ubezpieczonego jako

konserwatora urządzeń w silosach była pracą subsydiarną i nie wykonywaną stale, tylko w razie potrzeby.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego stosowania i stwierdzenia, iż praca ubezpieczonego nie była pracą przy wypieku pieczywa wymienioną w dziale X wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.11.1983 r. pod pozycją 1, a także nie była pracą wymienioną w załączniku Nr. 1 do zarządzenia Nr. 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zdaniem pełnomocnika ubezpieczonego występuje tu tzw. luka prawna zważywszy, iż częste kontrole w zakładzie ze strony SANEPID wykazywały duże przekroczenia norm zapylenia mąką, tzw. NDS, a ubezpieczony przez co najmniej 15 lat wykonywał prace, jak wyżej zaznaczono, w ciągłym pyle mącznym, a praca jako ślusarz remontowy była doraźną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie nadaje się do przyjęcia w celu merytorycznego rozpoznania.

Biorąc pod uwagę funkcje stawiane skardze kasacyjnej, a przede wszystkim zdominowanie jej roli interesem publicznym, przejawiające się w przypadku przesłanki z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. w dążeniu do wyjaśnienia nowych albo kontrowersyjnych instytucji prawnych, zrozumiałe stało się, że Sąd Najwyższy nie powinien przyjmować do rozpoznania skargi kasacyjnej w sytuacji, gdy ubezpieczony nie dąży do abstrakcyjnego wyjaśnienia określonej kwestii prawnej, a zmierza wyłącznie do ponownej subsumpcji stanu faktycznego i obowiązującej normy prawnej. Wynika to z tego, że Sąd Najwyższy nie jest sądem rozpoznawczym, ale sądem prawa, którego podstawowym zadaniem jest stanie na straży jednolitości orzecznictwa i kontroli jego legalności.

Zagadnienie prawne, w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., ma właściwości abstrakcyjne, jego wyjaśnienie ma służyć wypracowaniu wzorca interpretacyjnego,

który będzie powielany w podobnych sytuacjach. Oznacza to, że przesłanka ta nie może służyć do dopuszczenia nadzwyczajnego środka odwoławczego aby „stwierdzić”, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Przekonanie wywodzone z jednostkowego interesu strony (przejawiające się w dążeniu do uzyskania prawa do emerytury) nie uprawnia do złożenia skargi kasacyjnej. Konieczne jest bowiem wystąpienie okoliczności, która ze względu na interes publiczny, uzasadnia uruchomienie nadzwyczajnego środka odwoławczego.

Katalog prac w szczególnych warunkach ma charakter zamknięty. Oznacza to, że orzecznictwo, w drodze interpretacji, nie może rozszerzać jego zbioru o prace inne niż wymienione w wykazie. W rezultacie należy uznać, że twierdzenia skarżącego, odwołuje się do luki aksjologicznej, polegają na negatywnej ocenie istniejącej regulacji, a nie jej braku. Luka tego rodzaju jest zatem pozorna i nie prowadzi do wnioskowania z analogii. W ocenie Sądu Najwyższego istotność zagadnienia prawnego, otwierająca drogę do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, nie koresponduje z występowaniem luki aksjologicznej. Nie jest bowiem rolą sądów poprawianie i zastępowanie ustawodawcy. Istotność zagadnienia prawnego ma miejsce wyłącznie w przypadku luki konstrukcyjnej, czyli w razie braku normy postępowania, która uniemożliwia funkcjonowanie przewidzianej przez prawo instytucji prawnej. Tego rodzaju niedostatek normatywny w rozpoznawanej sprawie nie występuje, co znalazło wyraz w rozważaniach prawnych sądów obu instancji.

Z powyższych powodów orzeczono jak w sentencji.